

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond: o dată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fiesce care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce focea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea Unirii«

în
Blaș.

Anul VIII.

Blaș 4 Iunie 1898.

Numărul 22.

Cestiunea pactului.

Dintre toate cestiunile publice, câte preocupă azi opinia publică din monarhia austro-ungară, nu este nici una, care să fie de însemnătate mai mare ca cestiunea reînnoirii pactului vamal. Cestiunea aceasta are însemnătatea sa extraordinară pentru faptul, că de la rezolvarea ei atirna situația viitoare a monarhiei și prin urmare chiar și sorțea viitoare a nemului nostru de sub stăpânirea ungară.

Cetitorii nostri știu, că pactul vamal și economic dintre țările austriace și dintre cele ale coronei ungare este a se reînnoi tot la 10 ani, și că termenul de reînnoire ar fi fost încă în anul trecut. Știu și aceea, că reînnoirea pactului nu s'a întâmplat din cauza opoziției înverșunate a tuturor partidelor politice din Austria, și că în urma acestei opoziții cu greu s'a ajuns la un provisoriu de un an și la statorirea cuotei de până acum prin Majestatea Sa Monarchul.

Acum etă, că din provisoriu trece și luna a șesa, și parlamentul în scurt își va amana ședințele până în Septembrie, fără ca proiectele privitoare la pactul vamal să fie putut ajunge la dezbateri legislative. Causa amânării este tot cea din anul trecut, adică opoziția parlamentului austriac, care nu vre, să audă de nici un pact economic cu Ungaria pe bazele de până acum.

Fiind ast fel greutățile și pedecile tot cele vechi, abia este sperare, ca să se pótă ajunge la alt rezultat de cât cel din anul trecut, adică la nimica.

Nu e deci mirare, dacă preocupatiunea tuturor cercurilor politice o formeză cercarea căilor, cari ar puté, să facă posibilă ieșirea din acest grav impas.

Independentiștii maghiari firesce fac totul, ca să nu reușescă reînnoirea pactului, ca ast fel să se ajungă mai aproape de ținta dorită: Ungaria independentă.

S'ar păré, că în taină o doresc acesta și cele alalte partide maghiare, ba chiar și guvernul ungar, care în ultima analiză e singur vinovat, că lucrurile au ajuns acolo, unde au ajuns. Întru adevăr guvernul s'a alăturat la interpretarea, ce o dau pactului dualistic opoziționalii maghiarii, a nune că în Austria numai atunci se află parlamentarism, dacă însuși parlamentul nemijlocit aduce hotăriri, pe când constituțiunea Austriei prin §. 14 s'a îngrijit de continuitatea parlamentarismului, îmbrăcând cu atribuțiunile sale în casuri neprevăzute persoana Monarchului.

Pe scurt azi în Ungaria se află foarte puțin bărbați, — și aceștia nu beneficiază din puterea statului, — cari să mărturisescă cu Deák și cu Andrássy, că puterea Ungariei își are basa și garanța sa cea mai sigură în pactul dualistic cu Austria.

În Austria staū lucrurile tot cam așa. Deosebirea e, că cei din Austria nu vor tocmai ruperea pactului economic cu Ungaria, ei nu vor o sguduire a poziției internaționale a monarhiei noastre, ei vor numai un pact după părerea dinșilor mai echitabil și nu primesc bazele, după cari s'a demăsurat cuota de până acum de 69: 31.

Aceștia umblă deci, să afle alte baze de calcul, și în timpul din urmă cercuri influente austriace au lansat idea, ca fie care stat să incasseze venitele sale vamale, și apoi la spesele armatei comune să contribue amăsurat numărului soldaților, ce-i dá fie care țară, ér la cheltuielile de reprezentare comună pe jumătate, adică cu câte 50%. După părerea acestor politiciani prin manipularea deosebită a vămilor nu s'ar altera întru nimic comunitatea teritoriului vamal și prin urmare nu s'ar nasee nici un fel de încurcatură din pricina convențiunilor comerciale, ce espiră numai la anul 1903.

Din espunerea acesta a situației pot vedé cetitorii nostri, cât sînt de mari pedecile, ce staū în calea reînnoirii pactului economic, cât de adânc sgduită e viața internă a monarhiei noastre, și cât sînt de slabe prospectele de o împăciuire a spiritelor.

La vederea acestei situații se impune de la sine întrebarea, ore numai motive de natură curat economică să fie dat nascere la aceste divergențe?

Feuilleton.

Ceva despre aer.

Romanțierul magiar Jókai într'un roman intitulat „A jövő század regénye“ pune pe un patriot de al nostru, Sécuiu din Háromszék cu numele Tatrangi Dávid, de inventeză nisece mașini de sburat, ce-l fac stăpân preste aer. Inventiunea se potrivește de minune cu întimplările, căci într'aceea erumpe rășboiū între monarhia noastră și între Rusia. Tatrangi cu ajutorul mașinilor sale ridică în aer 10000 de Sécui și cu aceștia sdrobesc puterea împărăției, vreū să zic a republicei rusești, căci bine înțeles pe atunci Rusia va fi republică, avēnd în fruntea sa o femeie.

Adevărat, că nu înțeleg, ce lipsă a avut Jókai, să facă din împărăție republică, și cu atât mai puțin, de ce a trebuit să-l pună în frunte o femeie. Să fie cređut el póté, că așa le va fi mai ușor la Sécui? Din romanul lui nu se póté afla. De alt fel nu lămurirea acestei cestiuni e scopul disertațiunii mele, și nu am nici intențiunea de a-l urma pe terenul fantasiei, ori cât de sedu-

cător ar fi gândul de a pune pe Români să intrécă pe Sécui în vitejie. Cu 10000 de Români în fantazie ai puté bate nu un stat și nu o femeie, ci cel puțin un continent cu câți va Napoleon, Cesar și Hanibal în frunte. — dar în urma urmelor care ar fi folosul?

Nu fantasii vreū, să vę pun în vedere, ci descoperiri științifice făcute cu multe ostenele și trudă îndelungată, nu închipiri, ci fapte fără îndoelă foarte uimitore, dar pentru aceea nu mai puțin adevărate.

Dacă am adus romanul lui Jókai în legătură cu descoperirile și faptele, ce le voi espune, l-am adus cu intențiunea, să se vadă, cât de neconsult e a da fantasiei teren în știință, fiind espus să vedé, cum descoperirile nouē fără cea mai mică milă își spulberă în vînt frumoșele cetăți, ce țile-al zidit în aer. Fantasia bună oră țise transpune în vécui viitor și acolo vede o mână de omeni stăpâni preste aer și o împărăție întregă stând neputincioasă în fața unor mașini de sburat, și abia trec în vécui, ci câți va ani, și să află că și mijloce de a condensa aerul, adică a-l aduna și a-l reduce la stare curgătoare, cum e apa.

Fără îndoelă, încă nu am ajuns până acolo, ca în câte va săptămâni sau luni,

atâta aer să se pótă condensa, în cât în aerul rărit nici mașini nici paseri să nu mai pótă sbura, dar posibilitatea e mai pe sus de ori ce îndoelă, și acesta acum, când mașinile de sburat încă nici nu-s inventate. Și cine ar puté, să spună, ce va mai fi încă preste un veac?

Am ținut a fi de lipsă, să permit lucrurile aceste, ca nu cum va cele ce le voi espune despre încercările de a condensa aerul, să se pară a fi numai închipiri, un joc al fantasiei.

Încercările de a reduce aerul la formă curgătoare, sînt binișor mai tinere de 100 de ani. Se vede, că omeni mai de mult aveau mai puțin timp disponibil, ori că aveau mai puțină predilecțiune pentru licide. Ce-l drept, se scia, póté chiar de la început, că ținēnd mâna de-asupra unei ôle cu apă ferbinte, mâna se umeșesce de vaporii, ce se pun pe ea, și se prefac în apă, dar aproape numai la atâta se mărginia cunoscința reducerii corpurilor gazose la stare curgătoare.

Primele reduceri sînt a se căuta la anul 1822, când Anglesului Faraday l-a succes, să reducă la stare curgătoare chlorul, un gaz verđiū, neplăcut, ce se folosese la albitul pânzelor și la desinfectare, după aceea

Și dacă cumpănim bine toate, răspunsul la întrebarea aceasta va trebui să fie *negativ*.

Causa adevărată a conflictului e, că întreg pactul dualistic se razimă pe o ficție, pe o minciună: a nume pe o Ungarie *magiară* și pe o Austrie *germandă*.

În Austria s'a acățat parlamentarismul pentru ordinațiunea de limbă, care a scos limba germană din poziția, ce nu-i compete, și parlamentarismul acățat împedecă și rezolvarea pactului economic cu Ungaria, pentru că naționalitățile negermane din Austria nu vor, să pacteze și să susțină o Ungarie, care apasă naționalitățile, pe cum le apăsău pe ele Nemții din Austria.

Cu un cuvânt cei din Austria vor o unire a tuturor popoarelor sub sceptrul casei Habsburg și pe lângă condițiunea sarcinilor și drepturilor egale pentru toți; ai noștri vor o Ungarie independentă, unde Magiarii să facă cu naționalitățile nemagiare, ceea ce vor ei.

Etă pentru ce am zis dintru început, că cestiunea reinovirii pactului ne interesează pe noi Români din Ungaria foarte de aproape, și că avem o mie de cuvinte pentru a urmări cu luare a minte desfășurarea evenimentelor.

Școlile române din Brașov. — De un timp încôce foile noastre politice se ocupă cu insistință de cestiunea școlilor române din Brașov în legătură cu rentele, ce aceste școli le are de la eforia bisericii s. Nicolae din Brașov, cari rente în mare parte provin din dreptul nedisputat și legal, ce această biserică și-l a câștigat în România.

Noi nu tragem la îndoială, că datoria presel este de a desbata și lămuri toate cestiunile de natură publică și mai ales acelea, cari așa de aproape ne ating viața noastră culturală, cum este și cestiunea aceasta. Cu toate acestea credem, că atunci, când o cestiune așa de gravă și așa de gingașă se

afă sub pertractare între factorii singuri competenți, între guvern și între Consistor, nu se face bun serviciu ventilându-se cestiunea în public, când și așa presa politică nu poate fi în posesiunea tuturor actelor, ce pot lămuri cestiunea.

Părerea noastră e, că singura ținută corectă este a lăsa mână liberă Consistoriului din Sibiu, carea bună samă nu va lipsi de la împlinirea datoriilor sale, și a nu-i mai îngreuna poziția cu amestec la tot cazul binevoitor, înse nu deplin orientat și prin urmare necompetent.

Avé va teren presa de a sări întru ajutorul Consistoriului, dacă, — de ceea ce să ne ferescă Dumnezeu, — va fi lipsă de ajutorul opiniei publice.

Cât de puțin orientată e în cestiunea aceasta presa politică, o dovedesce p. es. raportul optimist următoriu publicat în „Tribuna“ din 1 a c.:

„Sinódele parohiale de la Sf. Nicolae și Sf. Adormire din Brașov au adus în ședința ținută Duminecă în 29 l. tr. un conclud de cea mai mare ponderositate pentru salvarea școlilor rom.-ort. din Brașov.

„La propunerea comitetului parochial, ca răspuns la adresa consistorului arhidieceșan din Sibiu, prin care se recomandă a se cere un ajutor interinal de la guvern, sinódele respingând afirmațiunea guvernului, că școlile ar fi primit subvenție străină, enunță între altele ca conclud, că:

„Ministrul de culte și instrucțiunea publică oferă ajutor din partea statului garantând limba de propunere și caracterul confesional al lor. Susținătorii școlii înse nu se află în situația materială, care i-ar constrînge a petiționa după ajutor, de ôre ce sînt în stare, a acoperi toate lipsurile școlilor din propriile mijloce. Biserica Sf. Nicolae sub titlul „Susținerea școlilor primare“ are introdusă în bugetul său suma de 12.500 fl. Pe lângă acesta pentru susținerea gimnasiului, a școlilor reale și comerciale mai pune în buget deja pe exercițiul anului 1898 din veniturile sale suma de 27.500 fl.

„După concludul, primit cu unanimitate și însuflețire, în sinod s'a exprimat părerea unanimă, că cu toții sînt gata a aduce ori și ce jertfe pentru susținerea școlilor.

„Credem, că scirea despre atitudinea corectă și bărbătescă a sinódelor parohiale va fi primită cu mare bucurie de toți Români.“

Din raportul acesta ar resulta că cestiunea rentei amintite, de care s'a acățat guvernul Ungariei, ar fi ștersă de pe fața pămîntului în urma marinosității bisericii s. Nicolae ori chiar în a credincioșilor acestei biserici. Dară de altă parte tot pe atunci a publicat „Festi Napló“ următoriu raport esențialminte diferit de cel al „Tribunei“:

„Comunitatea bisericească greco-orientală din Brașov a avut ședință cercetată și momentosă în biserica s. Nicolae. A fost la ordinea de zi afacerea școlilor gimnasiale, reale și comerciale românesce. Presidentul protopresbiterul Ioan Petric înainte de toate a rugat pe cei adunați, să tracteze cauza foarte momentosă cu cuvenita serioșitate. După aceea referentul dr Saftu a cetit rescriptul ministrului de culte și instrucțiunea publică în afacerea gimnasiului din Brașov, mai de parte rescriptul Consistoriului din Sibiu și propunerea comisiunii. Numai după discusie îndelungată au adus decis, care sună ast fel:

„Patronatul școlilor românesce din Brașov nici când nu a primit nici un fel de subvențiune de la vre un stat străin, ci numai de la biserica s. Nicolae, carea nu cere de la guvernul românesc ajutoriū, ci rentă anuală pentru dominiile acelea, cari din anul 1893 au ajuns în posesiunea guvernului românesc. Temerea ministrului cultelor și instrucției publice e neîntemeiată, căci renta acesta nu asigură guvernului românesc nici o înfrîntă asupra școlilor românesce din Ungaria. Patronatul unguresc al acestor școli nu e de lipsă, și ei de la guvernul unguresc nu primesc nici o subvențiune, de ôre ce pot acoperi spesele din averea sa proprie. Biserica s. Nicolae jertfescce la an 45.000 fl. pentru școlile românesce, și numai dacă suma

amoniacul, un gaz mai neplăcut și de cât chlorul, dar nu așa de veninos, apoi cianul, acidul sulfuros, acidul sulfhidric, acidul chlorhidric, și în urmă chiar și acidul carbonic, ce se produce în om cu ocaziunea răsuffării, ér în măsură mai mare în pivniți la ferberea mustului. În trecăt fie zis, tómnă după cullesul viilor de multe ori se întimplă, că vinul în stare de ferbere omórá ómeni prin aceea, că acidul carbonic, ce în stomac la căldură se desvóltă în măsură mai mare, trece în plămâni și îi înădușe, dar pe cât am audít, în tómnă trecută iubitorii de vin nou au fost mai cruțați ca altă dată.

La 1835 *Thiroler* a continuat experimentele lui Faraday asupra acidului carbonic succedându-i, să trecă în stare curgătoare cuantități mai mărișore, și din acidul curgător prin evaporare repede să capete o materie albă ca unsórea.

Experimentele aceste trebuie făcute cu multă grije și cu multă prevedere, alt fel costeză vieți, căci gazurile comprimate sfermă nu numai vase de sticlă, ci și vase de fer cu păreți groși.

La reducerea acidului carbonic se recere o apăsare mare, ori apoi o temperatură așa de scădută, cum numai în Siberia și acolo încă numai în iernile mai grele se poate vedé, ori și mai bine zis, simți. Reducerea se face de comun prin apăsare, dar corpul redus la stare curgătoare tinde cu

putere, să evaporeze și să se estindă, și dacă poate, sfarmă și sdobesce vase și tot, ce-i stă în cale. Înse dacă se tórnă în vase deschise cu gură largă, de unde să potă evapora în tignă, evaporéză cu lacomie și evaporând într'atata se răcesce, în cât ajunge la 58°, și partea rēmasă îngheță.

Până la data acesta reducerea corpurilor gazóse se studiéză numai cu scop sciințific, dar reducerea acidului carbonic a arētat, că gazurile reduse se pot folosi la pregătirea gheții artificiale. În mașinile de ghēță apa se răcia cu eter sau cu acid sulfuros, dar acidul carbonic răcesce neasemēnat mai bine, în cât până și argintul viū, ce la noi nici în iernile mai grele nu îngheță, a înghețat cu ușurință.

Acidul carbonic, mai ales acidul amestecat cu eter e un mijloc de răcire escelent, cum până la 1835 nu s'a mai vedut. Și aievea temperatura de 78°C sub zero, pe carea o dá mestecătura de acid și eter chiar și astăzi, când sîntem dedați a auđi de frig și mai mare, încă e un număr potrivit, ca la auđul lui să te cutrēmuri în tot trupul. Căni espuși la frigul de 70°C în timp de 10 minute s'au prăpădit.

Pictet a fară de căni a mai făcut experimente cu pesci, brósce, șerpi, melci și bacterii. Pescii i-a pus în apă și apa răcit-o până la 15°C și a înghețat-o. După ce i-a ținut cât va timp în ghēță, i-a scos

și desghețat, și spre marea sa mirare pescii au început, să se misce cu vioiciune, ca și cum nimic nu li-s'ar fi întimplat. Bróscele le-a înghețat și espus la frig și mai mare. Frig până la 28°C ele suportă cu ușurință, la 35° înse nu mai pot reziste. Asemenea a făcut cu șerpii și tot la acela-și rezultat a ajuns. Cu mult mai vinjoși sînt melcii, căci abia la 120° au murit, și încă și mai vinjose bacteriile, căci au resistat și frigului celui mai mare, la care le-a espus.

Pictet a mers și mai de parte și a cercat influința frigului și asupra sa, — bag samă a cređut, că din corul ființelor mai înainte amintite nu poate, să lipsescă nici omul, ér omul cel mai potrivit pentru așa ceva nu poate fi de cât el. În experiment înse a făcut o mică schimbare, căci nu s'a pus în ghēță, ci s'a învălit în vesminte gróse și căldurose și s'a pus în aer de 110°.

În primele 3 minute a fară de frigul înțepător alt efect nu a simțit, dar de la miuuta a 4-a a început se simți o fóme, cum de mult nu mai simțise. Cu totul a stat 8 minute, și mult nici nu ar fi fost bine să stea, căci în frig așa de colosal nici vesmintele cele mai bune nu mai scutesc destul de bine, și ușor putea, să o pătescă asemenea jiveniilor, cu cari experimentase mai înainte.

acésta nu ar fi de ajuns, numai atunci va îndruga pe patronatul școlilor, să primescă ofertul guvernului."

„Telegraful Român“ *era se smintesco.* — Firesce că asupra „propagandei papistașe“. Nu spune, de unde și-a împrumutat înțelepciunea. O spunem deci noi: din „Magyarország“. Din un articol al acestuia publică „Tel. Rom.“ în 31 Mai următorul extras: „*Relațiunile dintre Roma și Rusia.* Tot mai multe amănunte ies la ivelă despre căile, pe cari se lucră spre a lăți papismul și în Rusia, slăbind în orient puterea bisericii orientale.

„Nisuițele actualului cap al bisericii apusene sînt prezentate ca încoronate de succes mai curînd sau mai tîrziu.

„Relațiunile bune dintre Rusia și Franța sînt a se reduce la întervenirea Papei din Roma, acesta este începutul propagandei. Acésta a slăbit puterea de rezistență a Slavilor ortodocși chiar și în Rusia.

„În timpul din urmă un renumit profesor rus a preamărit rolul civilizațiunii, ce l-a avut biserica apusană, în fața căruia se pune biserica ortodoxă, care cu clerul său lanceșit nu a făcut nimica.

„Se face propagandă pentru papistașism în Bosnia și Hertegovina, și strigătului de durere al ortodocșilor de acolo i-s'a dat expresiune în memorandumul fruntașilor ortodocși din Bosnia, adresat ministerului comun din Viena, despre care memorandum am vorbit și noi pe larg în anul trecut.

„Propaganda acésta se face în Bucovina și încă în asemenea măsură, în cât a trebuit, să întrevină răposatul mitropolit Morariu cu memorandum la Majestatea Sa împăratul cerînd scut și apărare.

„Propaganda se face mai ales în Croația, unde sînt Slovacii mai catolici a față de Polonia, și unde energicul episcop Strossmayer lucră din toate puterile pentru tendențele papistașismului.

„Se lucră tot în direcțiunea acésta în Sêrbia, unde este în pertractare Roma cu

Vedînd Pictet efectul frigului asupra stomacului, se supuse din nou experimentului, și prin 8 experimente și-a reparat deplin stomacul stricat prin multele încordări, bine înțeles nu de ale stomacului, ci de ale capului. Deci cei cu stomacul hărbuit poftescă spre mîză nîpțe după Andrée, ori dacă le mai convine, în Geneva la Pictet.

O dată început și dus lucrul reducerii gazurilor până la condensarea acidului carbonic, era numai cestiune de timp, să vină rînd și gazurilor mai înderînice. La 1845 Faraday a condensat alte 6 gaze și cu ajutorul lor a obținut frig de 140°C.

Cu cât mai înderînic se arêta cutare gaz, după condensare, ore cum în schimb, cu atît mai inferiôră temperatură era în stare, să producă. Ast fel cu fie care condensare se înmulțiau mijlocele de condensare a gazurilor încă necondensate.

Pe la anul 1860 lucrurile ajunseră așa de de parte, în cât numai trei gaze: oxigenul, nitrogenul și hidrogenul, dintre cari primul și al doilea se află în aer, al treilea dimpreună cu primul formeză apa, mai rezistău condensării. Aceste trei au fost numite gaze permanente sau statornice, de ore ce se credea, că ele sînt necondensabile.

(Va urma.)

exregele Milan pentru a ceda trei mănăstiri pe sama călugărilor bisericii papistașe.

„Mare propagandă se face în Bulgaria, unde în timpul din urmă au și trecut mai multe sute la biserica apusană.

„Despre uneltirile, ce se fac în România și aici la noi, am vorbit cu altă ocaziune și pôte vom mai vorbi.

„Cum că se va ajunge la o înțelegere între cele două biserici, în ce privește supremația Papei, acésta se dă ca lucru pozitiv.

„În timpul din urmă în Roma s'a pus pond mare pe creșterea de clerici pe sama bisericilor catolice de rit grecesc.

„Preoții acestia, tot atâți apostoli ai curentului papistaș — vor lucra cu succes, și în scurtă vreme lucrurile se vor desvolta așa, că biserica apusană va veni, să fie considerată și în orient ca biserică conducătoare luând locul bisericii ortodoxe.

„Asupra acesteia vom mai reveni.“

Din toate acestea rezultă, că biserica catolică se silește a se propaga cu puterea cuvîntului. „Acésta vè smintesco pe voi?“ putem să întrebăm și noi pe dîi de la „Tel. Rom.“. Dôră acésta e arma, carea a dat-o Christos Apostolilor săi. Duceți-vè deci cu smintelele vîstre cele caraghioșe. Mai bine puneți-vè mîna pe inimă și mărturisiți, că în ori care din diecesele vîstre, fie în Rusia, în Asia, pe peninsula balcanică, în România ori la noi, nu se vestesc cuvîntul lui Dumnezeu nici măcar în măsura aceea, în care se vestesc în o singură parohie a bisericii apusane. Și voi totuși susțineți, că a vîstră e adevêrata biserică apostolică?

Într'aceea „propaganda papistașă“ nu se va spălmînta de loc de smintelele vîstre, ori de câte ori ați „mai reveni“.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Cestiunea autonomiei catolice, pe cum se vede, era s'a infundat. Comisiunea de 27 a emis o subcomisiune de 9, care să studieze proiectul de organizare și să raporteze. Până acum nu se scie, să se fie făcut ceva în subcomisiune.

Presa liberală magiară era atacă Curia Romană. Casul, pe cum scriu foile liberale, e următorul: Înainte de asta cu un an regele a numit pe canonicul din Zagreb Dr Krapaci episcop titular de Belgrad și Sirmiu. Curia Romană pe basa informațiilor primite de la episcopul Strossmayer nu a voit, să aprôbe numirea. Dr Krapaci e acusat, că face parte din o reuniune francmasonică și ca deputat și membru al partidului național al dietei croate nu și-a ridicat vocea în contra blasfemiilor pronunțate în anii trecuți în dietă de către un alt membru al partidului. Krapaci s'a justificat la Roma, dară la insistința lui Strossmayer tot i-se denegă aprobarea. Strossmayer se teme, ca nu cum va să-i succedă la Diacovar Dr Krapaci. De altă parte de coadiutor și-a ales Strossmayer pe canonicul Dr Vorșak, pe care la propunerea nuntului Taliani Roma l-a și aprobat fără a mai cere învoirea regelui ungar. Foile jidano-liberale nu vor, să scie, că numai atunci se recere învoirea regelui la denumirea coadiutorului episcopesc, când acesta se

numesc cu drept de succesiune ori are, să fie dotat din vre o fundațiune, la care regele e patron, nu înse și atunci, când episcopul în funcțiune remunerază pe coadiutorul său din al său. Titlul de episcop de Belgrad și Sirmiu, cu care e împreunat dreptul de membru în casa magnaților, îl pôte conferi regele ori căruia preot; Papa nu-i face dificultăți. Tôtă cestiunea se reduce la ura presei șoviniste împotriva episcopului Strossmayer și în parte și împotriva Curiei Romane. Chiar din cauza acésta se caută nod în papură.

Roma.

Sfinția Sa la sêrbătorea Rusaliilor apusane a consacrat de episcop pe Eminența Sa cardinalul Iosif Prisco, ales arhiepiscop de Neapol.

Francmasonii folosesc turburările și crisa ministerială provocată în urma lor ca mijloc de agitație în contra bisericii și în a Scaunului Apostolic. Primul rezultat al agitațiunii francmasone este, că cabinetul Rudini reconstruit a dispus, să se disolve toate reuniunile, cercurile și comitetele parohiale catolice, era averea, bibliotecile și protocoalele lor le-a confiscat. Tot așa purcede guvernul și față cu societățile republicane și socialiste.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Marți s'a serbat în Cluș aniversarea a 50-a de la votarea articolului de lege VII din 1848, prin care dieta feudală transilvană a decretat uniunea Transilvaniei cu Ungaria.

Casa magnaților își reîncepe ședințele Marți. La ordinea zilei e și proiectul de lege despre întregirea venitelor parohiale ale acatolicilor.

Închierea pactului vamal și comercial cu Austria se amănă pe tîmna.

Comisiunile parlamentare în cestiunea cuotel se intrunesc Lună în Viena.

Ministrul Perczel a dat o nouă ordinațiune în contra socialiștilor. El a demandat auctorităților administrative, că dacă vor observa, că societățile de lucrători ar intenționa demonstrațiunii în contra statului, pe loc să le suspendă activitatea.

Austria.

Este cunoscut, că radicalii germani din Gratz au demonstrat în contra capelei militare a unui regiment bosniac staționat acolo. Demonstrațiunea a devenit și mai intensivă din incidentul degradării alor 33 ofițeri în rezervă, cari au luat parte la o demonstrațiune de mai înainte în contra armatei. În urmă s'au inscenat demonstrațiunii în contra contelui Gleispach fost ministru în cabinetul Badeni și acum numit president la tribunalul suprem din Gratz. Gleispach ca ministru a subscris ordinațiunile de limbă ale lui Badeni. De aici provine ura în contra lui. Magistratul în loc de a împedeca escesele

le-a spriginit, ba însuși a luat poziție față cu numirea contelui Gleispach.

Ca nu cum va exemplul cel rău să fie urmat și de alte cetăți, guvernul a recurs la măsuri severe. A nume a disolvat consiliul comunal din Gratz instituit în locu-i un comisariat, era susținerea ordinii s'a luat din mâna poliției orașenești și s'a incredințat gendarmierii, ceea ce până acum nu s'a mai practicat nicăieri în Austria.

Deputații germani din Stiria vor începe o campanie nouă în contra guvernului pentru măsurile de la Gratz, și ast fel în loc de a se liniști spiritele și de a se împăca partidele, se pune în prospect reinvierea scenelor furtunoase din parlament.

Ședințele dietale s'au reînceput Mercuri.

În ședința primă s'au început din nou certele între Germanii și Cehi. Ansă a dat procedura guvernului față cu consiliul comunal din Gratz, care procedură Germanii o califică de ilegală.

Cehul Forst a zis, că din punctul de vedere al autonomiei orașenești regretăză cazul din Gratz, dară îl aprobă în interesul îmbunătățirii raporturilor publice actuale. Unirii cu Germanii trebuie, să-i premărgă unirea în privința acestor principii: egala îndreptățire deplină și cinstită, autonomia națională, revederea constituțiunii din Decembre și reformarea federativă a dreptului de stat.

Probabil, că deputații vor fi trimiși a casă, și ministerul va governa în virtutea §-lui 14 al constituțiunii.

Delegațiunile.

Cu finea săptămânii trecute delegațiunile și-au închiat lucrările sale. Lucrurile merg după șablon, și de și în comisiune se mai face ceva vorbă, totuși ședințele plenare votăză deplină încredere ministrilor comuni și de asemenea votăză și sumele cerute de ei. În anul acesta delegațiunea ungară a dat espresiune nedumeririlor sale pentru creditul de 30 de milioane cerut de ministrul de război. De și deslușirile, cari le-a dat ministrul, nu au fost chiar satisfăcătoare, suma totuși s'a votat, fiind că poziția de mare putere a monarhiei pretinde o întărire a flotei.

România.

Sesiunea corpurilor legiuitoare a fost închisă în 27 l. tr. În mesagiul regal se constată cu mulțămire votarea legii referitoare la învățământul secundar și superior, care lege dimpreună cu legea învățământului primar asigură dezvoltarea culturală a poporului. Budgetul s'a echilibrat. S'au regulat raporturile comerciale cu Turcia și Bulgaria, și s'a făcut învoelă cu Sârbia pentru construirea podului peste Dunăre.

Franța.

Președintele Faure fiind Duminecă în St. Etienne la desvelirea monumentului în memoria celor căzuți în 1870, la banchet a ținut un discurs politic. Vor-

bind despre alianța cu Rusia a constatat, că această alianță întăresce poziția Franței în concertul marilor puteri, atât când se tractăză de menținerea păcii, cât și când e vorbă de apărarea propriilor interese. De asemenea a constatat Faure, că în raporturile sale cu străinătatea Franța întâmpină încredere și respect, ceea ce e de a se mulțami loialității ei.

În mai multe orașe s'au făcut manifestări insuflete în onorea lui Drumont și a altor deputați algeriani. Aceste manifestări au caracter antisemitic.

Ministrul coloniilor Lebon, care n'a obținut nici un mandat la ultimele alegeri, și-a dat dimisia. Afacerile coloniale le conduce interimar ministrul de esterne.

Spania și America.

Flota americană a atacat portul Sant-Jago de Cuba, dară a fost respinsă suferind pierderi considerabile. Scirile referitoare la detaliurile luptei sînt contrazicătoare.

În Spania spiritele s'au mai liniștit, miseria inse crește.

Americanii nu au cu ce îmbrăca și intrarma pe voluntarii. O parte mare a Americanilor sînt nemulțamiți asupra preșidentului Mac-Kinley din cauza încercării în război.

Correspondințe.

S. în Maiu 1898.

Onorată Redacțiune!

În corespondința mea din rîndul trecut am promis a reveni asupra acelei modalități, pe carea folosindu-o am pute ajunge pôte mai ușor la transpunerea melodiilor noastre rituale pe teren artistic așa, pe cum pretinde unitatea și sublimitatea lor. O fac această cu atât mai virtos, cu cât ne aflăm deja în ora a unsprezecea.

On. Hubic a atins o dată chipul posibilității în această gingașă cestiune proiectând un program în genere corespunzător cerințelor unei ast fel de întreprinderi. Realitatea noastră inse e cu mult mai tristă, de cât ea să ne putem folosi de aparatul Dsale, de ore ce în punctul acesta sîntem nici mai mult nici mai puțin de cât „începători”. Avem câte va capacități musicale, ér aceste aprópe eselusiv se află prin centre, unde musica noastră bisericăscă conform indigintelor produce fructe îmbelșugate. Mai de parte de abia ne-am pute estinde, și așa conchemarea unei adunări puțin rost ar avé.

Prima și inomisa condițiune în această urgentă întreprindere este cunoscința cât se pôte de profundă a notelor musicale. Această condițiune de și s'a aflat și se află scrisă printre orele instrucțiunii noastre superioare, până astăzi încă — durere — prea mult s'a computat între orele „extraordinaire”. Ceea ce inse am negles în trecut, putem, să reparăm în venitor. La cunoscința notelor musicale în rîndul prim sînt obligați fitorii învățatori ca compunători de coruri, adecă ascultătorii preparandiali. În al doilea rînd ascultătorii s. teologii, și această de o parte pentru că nu fie care învățator poșede auđul

musical, ceea ce în cas de lipsă va substitui preotul, ér de altă parte din motivul că directorul scolastic trebuie să corăspundă în totă privința poreclei sale, fiind mai ales vorbă de musica vocală bisericăscă. În al treilea rînd — nu ca obligămint, ci mai mult ca devotament față de neam — pot înșira și pe studenții claselor superioare, și mai ales pe aceia, în a căror sin s'a conceput deja aplicarea spre ore care carieră întru cultivarea imediată a poporului nostru. Acesta cu atât mai virtos, cu cât prin coruri de plugari, prin melodii dulci și armonice bisericăscă și populare multe scopuri adevărat filantropice s'ar pute ajunge, de ore ce am dispune de atari mijloce, cari poporul nostru i-ar alina fatigiile greu apăsătoare, s'ar nobilita și ast fel ar deveni mai aplicat spre lucru și jertfă.

Dacă tinerimea — speranța viitoriului — înșirată de mine ar sta în punctul acesta la culmea chemării sale, dacă ar privi cu totă rivna o ast fel de instrucțiune în cunoscința notelor musicale, în urma căreia înși și să devină instructori, atunci numărarea anilor întru realizarea acestui scop măreț și imperios reclamat am pute-o sevârși pe degetele unei singure mâni. Dacă acea tinerime în feriile sale, mai ales în cele de vară, ar ajunge în plăcuta poziție de a compune și instrua coruri de plugari, ceea ce chiar și numai ca ocupațiune le-ar servi spre dulce și mângăitoare distracție, atunci de abia ar mai esista vre o comună lipsită și orfană de atari magistri, ér dacă totuși ar rămâne, s'ar afla vre o modalitate pentru umplerea lacunei. Cum că de abundanță recompensă s'ar împărtăși junimea noastră din partea Creatoriului, pe care în cântări l-ar mări, din partea poporului, pe care l-ar cultiva și nobilita, această de la sine se înțelege.

Îmi permit această formă de apel către tinerimea noastră, pentru că dacă ar fi, să așteptăm, până când conducătorii instituiți ai poporului nostru ar ajunge la calificațiunea recerntă pentru instruirea de coruri, atunci ar trebui, să așteptăm cel puțin o jumătate de veac, ceea ce nu numai că ar fi târziu, dar ar trebui, să vedem cu ochii funestul regres împreunat cu întârziarea de felul acesta. Să ne întorcem cât de puțin privirea spre alte némuri conlocuitoare, și dintre acelea să considerăm pe concetățenii nostri Sași. Aceștia atât la orașe cât și la sate își au corurile sale cel puțin bivocale. De și ritul lor cu timpul modern e creat în sens cât se pôte de liberal, cu tóte astea cântarea dulce și melodiósă substitue lacuna de altmintrea simțită de poporul lor. La onomastica unui fruntaș din comună ori la întruniri publice acele coruri se produc atât de admirabil, în cât ascultătorii devine frapat, și când devii silit a te gândi, că poporul tēu îndreptătit întru tóte de a sta pe același nivel este lipsit de privilegiul producțiunii în sublimatele sale cântări, și această nu din vina lui; când te cugeți, că ai asistat la o ast fel de întrunire, în care poporul tēu e ore și cum dejosit și desprețuit prin înălțarea altuia: atunci cu grozavă remușcare trebuie, să suspini espresiunea, că: „Totuși tare înderept stăm!” Dar apoi judecata cea aspră a poporului?! El adecă se exprimă de comun cam ast fel: „Alte nații pot da sute și miș de zloți învățătorilor sēi, că se pôte vedé sporiul și în casă și a fară, dapoī noi nu

ne alegem din sutele noastre cu alta, de cât că trebuie să stăm pe la uşe, dacă mergem unde va." Dără nu există adevăr în această espresiune? Avem noi mijloce de a pune pe alte némuri în urmăre şi respect? — A fără de port, care şi el e pe róta corciturii şi nu se ţine de gloria noastră, nu prea cunosc.

A doua condiţiune, tot aşa de momentosă ca şi cea dintâi, este compoziţia sa manualul, ce ar trebui, să se folosescă întru formarea şi instruirea de coruri. Cu privire la această condiţiune părerea mea cu totul lipsită de aroganţă este, ca Preaveneratele noastre Consistore în comună înţelegere să binevoască a fixa chiar şi cu jertfa de obşte câte va primi deplin corăspundătoare încordării şi muncii împreunate cu compoziţia istor fel de opuri. Acésta o accentuez cu atât mai virtos, cu cât, — fie zis între noi, — pe trebşore artistice până acum am erogat sume atât de modeste, în cât capacităţilor noastre musicale le-a trecut gustul şi bunăvoinţa de a compune ceva mai cu efect. Dacă s'ar escrie câte va primi cu scopul indicat, atunci compositorii ar avé şi propensiune mai intensivă şi atenţiune mai încordată pentru ceea ce e corăspundător firii şi motivelor poporului nostru. Să nu trecem adecă cu vederea împrejurarea cât se póte de relevantă, că dacă pe poporul nostru am începe a-l delecta cu cântări şi melodii contrare firii şi simţemintelor lui, d. e. cu melodii artistice străine, atunci în loc de ródele aşteptate am culege disgnst şi mai apoi chiar şi aversiune. Apoi pe cum respectăm şi cântăm doñele poporului, pentru ce să nu putem respecta şi cânta cele bisericesci chiar după motivele lui?

Modul escrierii de concurs cu privire la premiile amintite, pe cum şi a dificultăţii în compoziţie le-ar afla şi potrivi Superiorităţile bisericesci, numai de ar străbate răsunetul dorinţei noastre la inimile acelora, cari puşi sînt întru călăuzirea destinului sufletesc al poporului nostru! Aci îmi permit a reflecta, că în cazul obţinerii rezultatelor dorite am avé cu o garanţă mai mult de a conserva neştirbită chiar şi în pătura cea mai miseră a poporului nostru eununia bisericescă, carea — durere — a trebuit, să ajungă în rivalitate.

Din parte-mi nu sînt de loc adiect al reformatiunii rituale, ci cel mult al unor prescurtări, cari în praxă şi altmintea se deprind. Dar şi aceste numai atunci, când frumşeta şi durata melodiilor vor pretinde acele prescurtări. Până atunci nu putem sta de vorbă cu aplicabilii reformatorii, de óre ce, — pe cum a zis Dl B din Câmpie, — am obţine rezultate tocmai contrare intenţiunilor noastre.

În speranţa de a mă fi achitat de datorinţa am rămas

cu distins respect
Im.

Convocare.

În sensul §-lui 21 din statutele reuniunii învăţătorilor gr. cat. din Archidieceasa gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş prin acésta se convocă toţi învăţătorii gr. cat. din tractul Aiudului la adunarea de primăvară a despărţimintului reuniunii, care se va ţine în 11 Iunie 1898 în şcoala gr. cat. din Tâmpăbaza, la carea cu tot respectul sînt rugaţi a lua parte şi On. Domni preoţi ca directori scolastici, pe cum şi alţi binevoitori şi amici ai şcolii.

Program: 1. Participarea în corpore la serviciul divin la 8 óre a. m. 2. Deschiderea adunării prin preşedinte. 3. Constatarea membrilor prezenţi, înscrierea de membri noi şi încassarea taxelor. 4. Prelegere practică de Iosif Marian învăţător. 5. Disertaţiune de Nechifor Frăţilă învăţător. 6. Suscepere de membri noi, fundatori şi ajutatori. 7. Insinuarea membrilor, cari vor, să ţină prelegere practică şi disertaţiune la adunarea proximă. 8. Esmiterea unei comisii de 2 membri pentru verificarea procesului verbal. 9. Eventualele propuneri cu privire la reuniune. 10. Designarea locului şi timpului pentru viitoare adunare. 11. Închiderea adunării prin preşedinte.

Aiud în 28 Maiu 1898.

Aureliu Pop
preşedinte.

Basilu Timbuş
notar.

Noutăţi.

Concurs la parochii. Cu terminul de 20 Iunie s'a scris în Archidieceasă concurs: I. La parochia *Gârbova de jos* din protopopiatul Aiudului pe lângă emolumentele: 1. Casă parochială de lemn cu o încăpere, cu tindă, cămară, celariu şi o cămăruţă, coperite cu paie. Şură cu staul de blane coperită cu paie, un grănar, o altă şură de grădele şi 2 cotete toate coperite cu paie. Grădină şi curte în estensiune de 1506°. 2. Porţiune canonică arător comasat în o tablă de cl. II 7 jug. 938° şi cositor în o tablă de clasa II de 4 jug. 464°. Folosinţa cemetierului din jurul bisericii. Dreptul de păşunat după porţiunea canonică. 3. De la 119 fumuri câte o metretă de cucuruz şi o zi de lucru, din cari 30 metrete şi 30 zile sînt ale cantorului. 4. Stolarele îndatinate. II. La parochia *Vestem* din protopopiatul Sibiului cu emolumentele: 1. Casă parochială de pără cu 3 încăperi coperită cu ţigle şi cu o pivniţă. Şură cu 2 staule, 2 sopruri şi 1 sopron de lemn coperite cu paie în stare slabă. 2. Porţiune canonică de 24 jug. 1598° cu venit curat catastral de 43 fl. 83 cr şi a nume arător 11 jug. 862°, fînaţ 10 jug. 1113°, neproductiv 2 jug. 1223°. 3. Stolarele îndatinate.

Esamene rigoroase. Primim scirea îm-bucurătoare, că în 25 şi 28 Maiu au făcut la universitatea din Budapesta esamene rigoroase din studiul biblic şi limbile orientale doi alumnii români ai seminarului general din Budapesta. adecă *Traian Valeriu Frenţ* din diecesa Lugosului şi *Georgiu Miculaş* din diecesa Oradei mari.

Comisariu ministerial pentru esamenul de maturitate verbal, ce se va ţine la gimnasiul gr. cat. din Blaş din 6—9 a. c. e numit directorul de la gimnasiul de stat din Lugos Putnoky Miklós.

Concurs. Comitetul central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ din sedinţa de la 12 Maiu a. c. sub Nr. 261 conform §-lui 17 lit. b. din statute şi conclusului Nr. 23 p. b. al adunării generale ţinute în Blaş la 27 şi 28 August 1895 pentru ocuparea postului de secretar I al Asociaţiunii a publicat concurs cu următoarele condiţii: 1. Secretarul I, ale cărui agende sînt prevădute în §. 28 al statutelor, va trebui, să aibă saă cualificaţie academică saă să fie cunoscut ca bărbat de litere. 2. Nu póte ocupa şi altă funcţiune împreună cu serviciu de birou. 3. Va beneficia de: a) salariu anual fl. 1200 în rate lunare anticipative, b) cuartir liber saă relut de cuartir fl. 300 în 4 rate trilunare. 4. Postul se va ocupa cu 1 Ianuarie 1899 pe timp nedeterminat. Reflectanţii au de a-şi înainta documentele comitetului central până la 1 Iulie st. n. 1898.

Timbre noue. De la 1 Iuliu a. c. se vor pune în circulaţie timbre noue pentru documente. Valórea nouelor timbre va fi esprimată în coróne şi fileri.

Numele moştenitorului de tron. O parte a foilor şovinistice magiare scriu numele presuntivului moştenitor de tron Francisc Ferdinand pe unguresce „Ferencz Nándor“. De curénd a apărut un comunicat în semi-oficiosul „Bud. Tudositó“, în care se zice, că numele Ferdinand l-au purtat încă 5 domnitori, şi e poporal şi istoric, pe când cel de Nándor e o traducere arbitrară, fără de a avé basă în tradiţia istorică ori în legile ţerii. Nu strică câte o lecţiune maniei de a magiarisa.

Preţul bucatelor a scădut nu numai la noi, ci pe toate pieţele europene în vederea recoltei din acest an.

Dare de samă. Pentru opul meu T. I. „Jertfa creştinilor“ au solvit preţul: III. Din Archidieceasă: (Continuare.) On. Ioan Petran, Vasiliu Sestraş, Ioan Pop, Dănilă H. Coste, Iovian Andreiu, Ioan Hătegan, Iuliu Florian, Ilie Şerban, Basilu Pop, Aureliu Fodor, Ioan Deac, I. Andreiu iun., Iuliu Mihali, Alexiu H. Coste, Basilu Colceriu din protopopiatul Dêrgei, Ariton Migia, Vasiliu B. Munteşescu, Miron Dascăl, Alesandru Circa, Iacob P. Macaveiu, Teodor Hurghiuş, Ioan Copăcean din protopopiatul D. S. Mărtinului, Ioan Seridon, Teofil Pop, Isaie Moldovan, Teodor Lechinţan, Petru Nirăştean, Basilu Folea, Iosif Socol, Alesandru Circa, Aron Gerasim, Daniil Nicórá, Nicolau Pop, Ioan Anca din protopopiatul Ernutului, Ioan Macaveiu, Ioan Câmpian, Simeon Rus, Simeon Chibulcutean, Teodor Mateiu, Simeon Chetan, Ioan Raţ, Toma Furdu, Ioan Hossu, Daniil Harsa, Basilu Brăţfălean, Ioan Miclea, Teodor Domşa, Constantin Rus, Petru Gora, Teodor Rus, Iacob Pop, Clemente Raicu din protopopiatul Fărăgăului, Teodor Dan, Petru Comes, I. Roman, Georgiu Vamoş, Valeriu Nobili, Nicolau Galea, Ştefan Câmpian, Teodor Borza, Nicolau Maior din protopopiatul Ibaşfalăului, Nicolau Pătruţa, Basilu Fărăcean, Georgiu Suciú, Ioan Marcu, G. Oltean, Iosif Hătegan, Iosif Florian, Ştefan Mariş din protopopiatul Indolului, Vasiliu Vlassa, Vasiliu Suciú, Georgiu Dănilă, Teodor Hărsan, Ioan Bozdoc, Macaveiu Groze, Basilu Anghel, Ştefan Nemeş, Benjamin P. Lupu, Teofil Pop, Romul Orbean, Ioan Boeriu, Augustin Negruţ, Augustin Almăşan, Georgiu Florian, Alesandru Precup, Iuliu Deac, Alesandru Vodă din protopopiatul Ludoşului, Ioan Botezan, Basilu Stoian, Nicolau Porea, Iosif Barb, Ioan Pop (Chesler), Ioan Doctor, Ioan Moldovan, Ioan Neagoş, Nicolau Stoian, Ioan Mera, Ioan Pop (Şola), Dionisiu Boeriu din protopopiatul Mediaşului, Gregoriu Bican, Ioan Petrişor, Iuliu Truţa, T. Pop, Georgiu Tulbure, Aureliu Urzică, Ioan Pop, Petru Anca, Nicolau Suru din protopopiatul Morlacei, Filip Pop, Basilu Saltecechi, Demetriu Căliman, Constantin Cotorea, Ioan Lucaciú, Vasiliu Tătar, Alexiu Viciú, Petru Suciú, Michail P. Lupu, Iuliu Laslo, Alesandru Maior, Melintea Pop, Augustin Nilea din protopopiatul Murăşului, Milton Buzdugan, Ioan Olariú, Ioan Moldovan, Nicolau German, Leon Circa, Georgiu Simu, Iuliu Ilian, Teofil Rus, Georgiu Spincan, Petru Moldovan, Adrian Cismaş, Ioan Baciú, Emiliu German din protopopiatul Murăş-Uiórei, Alesandru Bărbulescu, Augustin Aldea, Gavriil Tătar, Partenie Grama, Ioan Pantea, Michail Ciudii, Ioan Bucur, Iosif Costin, Basilu Rus, Gavriil Coltor, Nicolau Pătruţa, Teodor Nagy din protopopiatul Pogăceleii. (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

Cas de mórte. *Vasiliu Dragoş* preot iubilar în Chişfalău din diecesa Gherlei a repausat în 25 Maiu în anul al 72-lea al etăţii şi al 51-lea al preoţiei.

În veçi amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Generația literară de la 1848.

Disertațiune citită la serata literară aranjată de casina română din Blaș în 24 April 1898, Dumineca Tomii.

(Continuare.)

III.

Alătura cu Vasile Alesandri a ilustrat câmpul poeziei Dumitru Bolintinean. Primul său debut a fost la an. 1842 cu „O fată tină pe patul morții“, publicată în „Curierul de ambe sexe“ al lui Eliade. Această poezie, care începe cu cunoscutele versuri:

Ca robul, ce cântă amar în robie,
Cu lanțul de brațe, un aer duos,

produse mult efect. Tinărul Bolintinean este felicitat din tôte părțile,  r „Asociația literară“, spriginită de frații Golești, îi creează un stipendiu și-l trimite la Paris. Aici l-au ajuns evenimentele anului 1848.

Bolintinean dimpreună cu alți tineri, cari erau la studiu în Paris, vine în țară, ca să lupte pentru n u lele idei. Sosit în țară cu Bălcescu și Boliac redact ză „Poporul suveran“, gazetă, care pled ză pentru drepturile poporului țeran. C d nd revoluția, d nsul incă este proscris. Ca proscris se refugie ză în Transilvania. De aici merge la Constantinopol, apoi la Paris, ca să-și continue studiile.

Sbucium rile inimii lui din acele vremuri amare le cetim în poezia „C ntec din esil“, din care merita, să-i cunoșcem inchiarea:

O timp, ce schimbi în lume tot lucrul r u și bine,
Și țară și plăcere tu n u  ne-ai luat
L s ndu-ne abateri, dureri, amare chine
Și-o inimă, în care credința s'a uscat;
Nu-ți cer eu fericire, nici zile dulci și line,
Nimic, din c te 'n viață eu incă n'am gustat,
Nu voi , nu pot a-ți cere nimica pentru mine:
Îți las cu trista-mi viață tot, ce tu nu mi-ai dat,
Dar cer o zi frumoșă, o zi de bucurie,
De glorie, de viață acestui drag p m nt.
O timp, dă-i libertatea, dă-i vechea vitejie!
Și de-astăzi sufle vintul pe tristul meu mormint! ¹⁾

Abia la anul 1859 i-s'a dat voe, să între în țară, după ce a făcut călătorii prin Palestina, Egipt, Siria și Macedonia. Ajuns în țară intră în viața politică, devine ministru de externe, culte și instrucțiunea publică. La 1866 se retrage și în 1872 se sf rșește în cea mai extremă lipsă. În zilele din urmă fu silit, să-și pună până și biblioteca în loterie, pe care c știg ndu-o Alesandri și Negri i-o lăsară drept m ng ere.

Bolintinean a scris f rte mult at t în versuri, c t și în prosă. Creațiunea lui inse este balada sau mai bine zis legenda istorică. Subiectul acestor balade sînt diferite persoane istorice ca Mihaiu Vitézul, Mircea, Ștefan cel Mare, scóse din cronicari, mai ales din „O samă de cuvinte“ de Neculcea. Pe acestea le-a desvoltat în versuri de o perfectă corectitudine, versuri, din cari vibre ză un cald patriotism. Acestea însușiri l-au făcut pe Bolintinean f rte popular c știg nd t te inimile și influinț nd în mod binefăcător asupra tinerimii. Stilul baladelor lui este sentențios, și multe din cugetările lui au devenit maxime des intrebunțate. Cine dintre Dv stre n'a aușit versurile:

Ce e viața n stră în robie  re?
N pte fără stele, zi  fără s re!

Cei ce p rtă lanțul și-a trăi mai vor,
Merită, să-l p rte spre rușinea lor.

Viitor de aur țara n stră are,
Și prevăd prin socoli a ei in ltare.

Nici unul dintre poeții nostri n'a sciut, să ridice patriotismul femeii române p n  la sublim ca Bolintinean. Sentimente adevărat

¹⁾ Dimitrie Bolintinean, Poesii vol. II. p. 163—164.

dramatice produce în noi cuposecuta baladă „Muma lui Ștefan cel Mare“. Parcă-i vedem pe tinărul Ștefan, cum învins și înfr nt de Turci, cu ranele închegate de s nge, grăbesce în puterea nopții spre porțile castelului, unde e mama și soția sa! Tr mur nd bate la p rtă și cu voce in bușit  rostese:

„E  sint, bună mame, fiul tău dorit;
E , și de la  ste mă întorc rănit. . . .
Dar deschide-ți p rta. . . Turcii mă 'ncunjoar,
Vintul suflă rece, . . . ranele mă dor!“

La aușul acestor cuvinte mama se cutr mur  în t ta ei ființă. O luptă și o fervere vulcanică se nasce în a ei inimă de mamă, și în loc să-i deschidă, cu r c l  îi răspunde:

„Ce zici tu, străine? Ștefan e de parte,
Brațul său prin taberi mi de morți imparte.
E  sint a sa mamă, el e fiul meu.
De  ști tu acela, nu-ți sint mamă eu!
Inse, dacă cerul, ca sa 'mpovoreze
Anii vieții mele de-ad nc  durere,
Nobilul său suflet ast fel l-a schimbat;
Dacă tu  ști fiul meu cu-adevărat,
Apoi intr'aceste monumente sfinte
Fără lauri incă Ștefan n'o să între.
Mergi și stringe  ste, pentru țară mori,
Și-ți va fi mormintul coronat cu flori.“ ¹⁾

Balsam vindecător a fost t nguirea mamei. Ștefan se încu-raj z , suflă din corn și cu cetele ostașilor impr știați în codri învinge pe dușmanii.

Acest sentiment de înalt patriotism ni-se relev z  și în balada „M ri ra“, a cărei iubit s'a dus la  ste. Ea îl petrece cu lacrimi. În scurt timp iubitul muncit de dorul M ri rei vine de la  ste, ca să o vadă.

În c mpia s nger s 
Frații mi-am lăsat
Și la tine-a mea frumoșă,
E  c' am sburat.
Căci vești tu, o dulce nume,
 nger, ce iubesc,
Fără tine 'n astă lume
Nu pot, să trăesc.

M ri ra inse să nu credeți, Stimatele D mne și Dșore, că l-a ngulit și s'a bucurat de revederea iubitului. Patriotismul ei a fost cu mult mai mare, de c t să se lase a fi arătată cu degetul, că pentru d nsa un tin r a părăsit  stea. Ea îi zice:

Dar de nu poți fără mine
În lume-a trăi,
La bătae eu cu tine
Haide, voi  veni! ²⁾

Ce bine ar fi, dacă și poeții actuali incă ar put , să c nte scene de felul ăsteia. Curajul și vitejia femeii române sînt eternisate în mai multe balade de ale lui Bolintinean. El a sciut, să creeze adevărate tipuri de amaz ne.

„Fata de la Cozia“ este un ostaș strașnic, care în bătălia purtată de armia lui Tepeș cu Turcii a ucis cu m na-i pe pașă musulman. Adus ostașul inaintea lui Tepeș îl agr ește ast fel:

Spune-mi, vrei tu aur, ranguri sau soție?
Dacă vrei avere, da-ți voi , c t vei vr .
Dacă vre-i soție, da-ți voi  fata mea.

La acestea soldatul îi răspunde:

D mne! nu voi  aur, nici onori deșarte.
N'am venit în lupte, să-mi trag aș parte;
Pl ngerile țerii brațul mi-au armat;
Pentru-a ei scăpare astăzi m'am luptat.
 r de este vorha, să-mi dai soțior ,
Află, că eu ins -mi sint o fetișor .

Domnul Tepeș îi cade la picioare și îi cere, să-i fie domniță. Ea inse îl intimpiná:

Dacă vrei iubirea-mi să o dob ndesci,
Pentru țară, d mne, să mori, să tr esci! ³⁾

¹⁾ D. Bolintinean, Poesii v. I. p. 5.

²⁾ D. Bolintinean, Poesii v. I. p. 26.

³⁾ D. Bolintinean, Poesii v. I. p. 12.

În felul ăsta scie, să cânte Bolintinean dulce și duos, după cum duiosă i-a fost și viața. Nota acésta o găsim și în restul poeziilor lui: Florile Bosforului, Macedonele, Reverii și Diverse.

Mamele și fetițele române de astăzi vor găsi în poeziile lui Bolintinean și în special în baladele lui cele mai frumoase

exemple de educație sufletească, vor găsi reflexul unui suflet bun și sincer, care ieșit din popor a stăruit totă viața pentru a lui fericire.

(Va urma.)

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

În trăsăturile lui, ceea ce vom, să o relevăm mai de parte, se arăta o anumită expresie, carea, după cum era aplicat privitorului, să judece, putea, să o țină de reflex al minții, iubirii, compătimirii ori amărăciunii, de și ea mai bine zis era icóna tuturor acestora, — o privire, carea în dată trebuia, să o consideri de criteriul unui suflet curat de păcate, al unui suflet, care era osîndit, să vadă și să cuprindă marea păcătoșenie a acelora, între cari petrecea. Cu toate acestea nimenia din cei ce priviau fața acésta, nu putea, să se gândescă la aceea, că omul acesta ar fi având vre o slăbiciune, nu o puteau face acésta cel puțin aceia, cari scîi, că amintitele proprietăți, — iubirea, amărăciunea, compătimirea, — sint urmările conștiinței puterii, ce scie mai mult, să porțe dureri de cât să lucre: în asta a constat forța martirilor și credincioșilor și a nenumăratei mulțimi, carea e înșirată în registrele sfinților. Și întru adevăr acésta era înfățișarea acestui bărbat singur în felul lui.

El se apropia încet tot mai tare de cei trei. Ben Hur, sus pe cal și cu lancea în mână, era a bună samă de așa, cât să atragă asupra sa privirea unui împărat; înse privirea cestuia ce se apropia, în totă vremea aceea trecea peste el, dară nu la Iras, a cărei grații de alte ori erau așa de bătătoare la ochi, ci la Valtasar, la bătrânul cel nebăgat în samă.

Stăpânia tăcere adâncă. Atuncia Botezătorul tot arătând cu toégul strigă cu glas tare:

„Etă mielul lui Dumnezeu, cel ce ridică păcatul lumii!”

Mulțimea, carea vedînd mișcarea mâinii Botezătorului se oprise ascultând, ce va să urmeze, era cuprinsă de frică sfîntă, când auđi cuvintele acestea, cari îi erau nóné și-i întreceau priceperea. Efectul lor asupra lui Valtasar a fost nespuse de mare; el putu, să mai vadă încă o dată pe Răscumpătorul lumii, idealul credinței lui sta înaintea lui, desevărsit în înfățișare, formă, îmbrăcăminte și purtare.

În clipa aceea Botezătorul repeți esclama: „Etă mielul lui Dumnezeu, cel ce ridică păcatul lumii!”

Valtassar cădu în genunchi. El acuma nu mai avea lipsă de explicare. Botezătorul parcă o scia acésta; el întorcîndu-se mai cătră cei din jur zise:

„Acesta este, de carele cū am zis: După mine vine bărbat, carele înaintea mea a fost, că mai înainte de mine era. Și eu nu l-am scîi; ci ca să se arete lui Israil, pentru acésta am venit eu cu apă botezând. Că am vedut Spiritul ca un porumb pogorînd din cer, și a odihnit pe dînsul. Și eu nu

l-am scîi pe el, ci cel ce m'a trimis pe mine, să botez eu apă, acela m'a zis mie: „Preste carele vei vedé Spiritul pogorînd și rămânînd pe dînsul, acela este, carele boteză cu Spirit sfînt. Și eu am vedut și am mărturisit, că acesta,” — el se opri arătînd cu toégul încă tot spre străinul cel în haîne albe, ca și cum ar fi voit, să dea cuvintelor sale o siguranță necondiționată, — „eu am vedut și am mărturisit, că acesta este Fiul lui Dumnezeu!”

„El este, el este!” esclamă Valtasar privind în sus cu ochii scaldăți în lacrimi și apoi cădu perđendu-și conștiința de sine.

Într'aceea Ben Hur privise la fața străinului cu atențiune, de și cu o interesare de totulul tot de alt fel. El nu era nesuscetibil față cu curățenia acestei fețe, cu trăsătura acésta gânditoare, cu gingășia, umilînța și sfințenia, ce se cuprîndea într'însa, înse în spiritul lui în dată nu mai avu loc fără numai gândul: Cine e omul acesta, și ce este el? Mesia ori împărat? Nicî o dată nu a fost vre o apariție mai neîmpăratăscă. Ba pe cum privia la fața acésta liniștită și blîndă, chiar și numai gândul la rășboi, cucerire și stăpânie i-se părea ca și o profanare. El își zicea: Valtasar are dreptate, Simonide s'a înșelat. Acest bărbat nu a venit, ca să ridice éráși scaunul lui Solomon, el nu are nicî firea nicî spiritul unui Irod; el póte că va fi un împărat, dară nu peste altă împărăție mai mare de cât cea romană.

Asta nu a fost o concludie finală, ci numai o impresie, carea o primi Ben Hur; și în vreme ce privia la fața aceea admirabilă, începu a-și bate capul și a-și chinui memoria. „E sigur,” zicea întru sine, „eu l-am mai vedut, înse unde și când?” El era sigur, că privirea asta liniștită, compătimitoare și plină de iubire se odihnișe óre când mai înainte o dată și pe el în tocmăi ca acum pe Valtasar. Întru început turbure, ér apoi limpede și luminóșă ca strălucirea sórelui se ivi în memoria lui întimplarea de la fântâna de lângă Nazaret, când paza romană îl duse la galeră. Firea lui întregă se cutremurá. Acela îi adusese ajutoriú, pe când el fusese aprópe de mórte; asta a fost fața, carea de pe vremea aceea o purta neîncetat în spiritul său. În erupțiunea mișcării sale nu luase a minte la argumentarea Botezătorului, ci auđise numai cuvintele cele de pe urmă, cuvinte așa de minunate, cât lumea încă și acuma răsună de ele:

„Acesta este Fiul lui Dumnezeu!”

Ben Hur sări de pe cal, pentru ca să prestea binefăcătorului său reverința sa. Atunci auđi pe Iras strigând: „Ajutoriú, fiule al lui Hur, ajutoriú, tatăl meu móre!”

El se opri, privi înderept și grăbi, să ajute. Ea îi întinse un păhar, el grăbi la rîu, ca să aducă apă, în vreme ce conducătorul făcu cămila, să ingenunche. Pe când se întorse, străinul dispăruse.

În sfârșit Valtasar își veni érá în ori. Întîndu-și mâinile întrebă cu glas slab: „Unde e?”

„Cine?” întrebă Iras.

O emoțiune adâncă, în tocmăi ca și cum i-s'ar fi împlinit dorința cea mai ferbinte, își revérsă lumina sa peste fața lui, și el răspunse:

„El, — Răscumpătorul, — Fiul lui Dumnezeu, pe carele l-am revéđut!”

„Cređi o tu acésta?” zise Iras încetinel cătră Ben Hur.

„Timpul e plin de minuni. Să așteptăm!” a fost tot, ce putu, să răspundă.

În ceea zi, când cei trei ascultaú cuvintele Botezătorului, acesta și-le înterpușe fără de veste și zise cu mare venerațiune: „Etă mielul lui Dumnezeu!”

Îndreptându-și privirile într'acolo, în cătrău aréta, vedurá éráși pe străinul. În vreme ce Ben Hur privia la figura lui cea svelată, la fața lui cea sfîntă și clarificată de jale, îi veni fără de veste un gând nou.

Valtassar avea dreptate, și tot asemenea și Simonide. Óre nu póte Răscumpătorul, să fie de o dată și împărat?

El întrebă pe unul din cei ce stau împrejur.

„Cine e omul acela, carele merge colo?”

Ridînd a batjocurá răspunse cel întrebat:

„E ficiorul unui teslar din Nazaret!”

Cartea a opta.

Introducere.

I.

„Estiro, Estiro, spune servitorului, să-mi aducă un păhar de apă!”

„Nu vei mai bine vin, tată?”

„Spune, să-mi aducă de amindoué!”

Se întimplară acestea în casa de vară pe coperișul vechiului palat al familiei Hur în Ierusalim. De la balustrada de de-asupra curții strigă Estira unui om, care era colo jos. În ceea clipă veni alt servitoriú pe scară la deal și salută cu reverință.

„Un pachet pe sama stăpânului,” zise el și oferí Estirei o epistolă înfășurată în pânză, legată și sigilată.

Spre a esplica cetitoriului lucrul înterupem aci și observăm, că era ziua a douăzeci și una a lunii lui Martie, aprópe trei ani după ce se arétase Christos la Bethabara. În acest restimp Malluch din încredințarea lui Ben Hur, care nu putea, să vadă mai de parte pustietatea și ruinarea casei sale părintesci, o răscumpără de la Ponțiu Pilat. Luându-se sub reparatură clădirea se curățí și se renou din temelii. Se delăturá totă reamintirea tristelor împrejurări, cari fuseseră așa de fatale pentru familie, și cu o cale și aranjarea se făcu mai bogată, de cum fusese mai înainte. Pretutindenea îl întimpina pe cercetatoriú gustul mai superior, care și-l dobîndise tinérul proprietariú în anii, cari îi petrecuse în vila de lângă Misenum și în Roma.

Înse din acestea încă nu are să se conchidă, că Ben Hur și-ar fi luat pe față

în posesiune proprietatea sa. El nutria părerea, că spre acesta încă nu a sosit timpul. El nu-și folosea încă nici numele său cel adevărat. Petrecându-și timpul cu pregătirile din Galilea aștepta cu răbdare hotărârea Nazarinului, care din zi în zi i-se înfățișa tot mai misterios și prin minunile, cari a dese ori se întâmplau în vădui lui, îl țineau în îndoială atât cu privire la firea cât și la misiunea lui. Din când în când se suia în Ierusalim și petrecea în casa sa părintească, înse numai ca străin și ôspe.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Vieritul său cultivarea viței de vie de Petru Vancu, cu număröse ilustrații în text. Broșura de 90 pag. e împărțită în trei părți: Despre cultivarea viței americane, a viței nobile și despre inimiile viei, având la urmă un adaus despre *paragerul* său automat pentru delăturarea brumei. Autorul cărțicelei acesteia ca învățator în Măderat, vestita podgorie a Aradului, a avut ocaziune, să se convingă în persoană despre aplicabilitatea metodelor, ce recomandă referitor la cultivarea viei. Recomandăm cetitorilor cartea această, sosită în un timp foarte potrivit, când filoxera și peronospora ne atacă mai mult. Prețul 60 cr.

Anuarul I al societății pentru crearea unui fond de teatru român pe anii 1895—1897 cuprinde istoricul fundării societății scris chiar de cel ce a dat idea această, adică de dl *Iosif Vulcan*, apoi protocoalele adunărilor generale de la Brașov, Făgăraș, Orăștie și membrii societății până la ultima adunare (58 fund., 81 pe viață și 88 ordinari).

„Enciclopedia Română”, publicată din însărcinarea și sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român” de Dr. *C. Diaconovich*. Editura W. Krafft, Sibiu.

A apărut fasc. 8, care cuprinde articolele Calahorra—Cavaignac, între cari un bogat material de interes special românesc. Amintim dintre articolele biografice: Calimah, Calinescu, Calinic, Calomfirescu, Câmpinean, Cantacuzin, Cantemir, Căpităneanu, Dr. Capșa, Caragea, Caragiale, Carol I, Cărnul, Carp, Catargiu etc.; ér dintre cele geografice: Călăraș, Căldărușani, Călimănești, Călugăreni, Cămpeni, Cămpina, Cămpulung, Caracal, Caransebeș, Caraș-Severin, Carpații etc. A fară de aceste mai sînt tractate în fas. de față număröse materii cu deosebită considerare la stările poporului român, s. e. valorösele art. de igienă de Dr. Felix (Casa, carantina, canalizare etc.), Cartea funduară (Cosma), Calea ferată (Pușcariu), Capitul (Bunea) etc.

De interes este anunțul editorului, că cel mult în August a. c. se va termina volumul I (fasc. 1—10) și că pentru compactarea acestuia a procurat scôrțe speciale lucrate cu mult gust artistic în un format corêspundător caracterului publicațiunii. Prețul scôrțelor inclusive trimiterea recomandată face fl. 1. — de volum (pentru România Lei 2.50).

La abonamente nouê se recomandă a comanda volumul I compactat cu rambursă. Volumul compactat franco costă fl. 11.80 (pentru România Lei 30. —).

„Enciclopedia Română” se publică în 3 volume mari à 10 fasc. de câte 6 côle de tipar și se pôte abona la editorul W. Krafft în Sibiu cu prețul de fl. 10. — de volum, care este a se achita anticipativ. Pentru România deposit general la Storek & Müller, București, ér prețul 25 Lei de volum.

A apărut:

Cuvintări bisericesci de Massillon, episcop de Clermont și membru al Academiei franceze. Din originalul francez traduse prin *Ioan Genț*, paroch gr. cat. în Haieș etc. Tom. I. Acest op e tipărit cu permisiunea Preaveneratului Ordinariat diecesan gr. cat. de Oradea mare. Opul e dedicat Escelenței Sale P. S. D. Michail Pavel, episcopul de Oradea mare. În fruntea opului, care se estinde pe 411 pag. 8°, mare se află portretul auctoriului. Ce privește cuprinsul opului, el conține: 1. *Prefața traducătorului*, în care espune motivul, ce l-a îndemnat la traducerea marelui orator francez, și promite a eda și tomul II. din Massillon, apoi va continua cu Bossuet. 2. *Notițe despre Massillon*, care sînt estrase din aprețările și notițele apărute în fruntea diverselor edițiuni ale operelor lui Massillon. 3. *17 Cuvintări*, arêându-se timpul, când ar fi potrivite, să se țină după anul nostru bisericesc. Traducătorul s'a silit a reda fidel originalul francez, de aici provine, că limba e cam greoie, dară totuși destul de clară. Valoarea internă o garantază în de ajuns numele nemuritoriului auctor al cuvintărilor. Dl traducător a făcut literaturii noastre bisericesci un serviciu neprețuit prin lucrarea sa. Î dorim succes și sprigin în continuarea folositoare lucrării. Hârtia e fină, tipariul elegant, așa cât prețul de 2 fl. 50 cr. sau 6 lei 50 bani se pôte zice moderat. Opul se pôte procura de la traducător în Haieș (Hájó, p. u. Pecze-Szóllós, via Nagy-Várad), érá pentru România e deposit general la librăria Socec & Comp. în București.

A apărut:

„Viața Sfinților” de Tit Bud, un volum 8° mare de 416 pag. hârtie fină, tipariu cam slab. Cuprinde notițe din viața sfinților bisericii grecesci după ordinea cronologică a anului bisericesc. La sfârșit are cuprins cronologic și alfabetic, elencul Pontificilor de la s. Petru până în prezente și altul al „Împăraților romani din celea zece secele dintăiu”. Costă 6 corone.

„Filotea sau introducerea la viața pie de s. Francisc de Sales, tradusă de Damian Elia Domșa” e titlul unui volum foarte prețios și foarte elegant, apărut zilele trecute în tipografia W. Krafft din Sibiu. Nisuița de a publica în românesce cele mai de căpetenie cărți de pietate de ale bisericii catolice nu pôte de cât să umplă de bucurie pe fie care credincios. Cărți ca „*Pregătire la mörte*” de s. Alfons, ori ca „*Imitațiunea lui Christos*” de Toma a Kempis. și „*Cartea durerii*” de Bougand, apoi ca „*Filotea*” n'ar trebui să le bată praful prin librării, ci să fie răspândite în masele poporului, căci învățăturile, pe cari cetitorul le scöte din ele, sînt foarte folositoare. Special vorbind de *Filotea*, ea a ajuns, să fie tradusă în toate limbile și încă în nenumărate edițiuni. Traducerea românescă făcută de părintele ieromonach D. E. Domșa prin eleganța tehnică, în ce privește hârtia fină, tiparul curat cu cadre roșii și formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganța edițiunilor franceze.

Ce se ține de cuprins, ea are instrucțiuni pentru pietate, adresate unei femei cu numele Filotea de cătră s. Francisc. Instrucțiunile acestea se pun în praxă de surorile Salesiane, cari sînt constituite în ord călugăresc.

Materia tractată se împarte în cinci părți: Partea întâie cuprinde instrucțiunii spre a îmbrățișa viața pie, a doua tractează despre sacramele și rugăciuni, a treia despre virtuți, a patra despre lupta în contra ispitelor, și a cincia despre întărirea sufletului în viața pie. Învătăturile acestea se predaă fie prin simple instrucțiuni, fie prin considerațiunii. Partea a treia special cuprinde capitole frumoșe despre feluritele specii de amicetă, despre paciintă, umilită, blândetă, onestitate și altele.

Ce privește traducerea, e bună, are un singur defect: e publicată cu ortografie pur etimologică și are câte va neologisme, cari ar fi putut foarte ușor să fie schimbate cu altele românesci. *Ortografia* e o haină, și ortografia etimologică samenă cu una veche, și ômenii cam fug de vechituri; ér *limba* e o podôbă, care face un lucru frumos, să fie și mai atrăgător. Și de ce n'am nisui, ca și haina și podôba să fie cele mai potrivite?

Recomandăm cu totă căldura cetitorilor nostri această carte foarte prețiosă. Prețul: 1 fl. 50 cr.

A apărut:

Jertfa creștinilor. Comentar al liturgiilor bisericii grecesci compus de Dr. *Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. sau 2 lei 20 bani. Editura auctoriului.

Opul e dedicat Escelenței Sale Preasfințitului *Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare*.

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învățătorilor.

„Opul acesta pôte fi de folos tuturor credincioșilor nostri, dar mai virtos Veneratului Cler archidiecesan, cărnua și chemarea sa sublină îi impune datorința strictă de a studia mai adânc misteriiile sîntei noastre religii. De aceea recomandăm acest op cu totă căldura spre a se procura pentru toate bibliotecile districtelor protopopesci și pentru cele parohiale, ori unde este cu putință. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să răspândescă această carte în cercurile cât mai largi ale credincioșilor nostri.”

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se adă de vindare:

Instituțiunile calvinesci

în biserica românescă din Ardél,

fazele lor în trecut și valoarea în prezente.

Studiu istorico-canonice de Dr. *Alexandru Grama*. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se pôte procura cu prețul de 3 fl. la Tipografia seminarială în Blaș (Balázsfalva).

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericii românesci unite, studiu apologetic din incidentul invectivei „Gazetei Transilvaniei” și a dlui *Nicolaș Densușan* asupra Mitropolitului *Vancea* și a bisericii unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul 1 fl. Ambele părți espedate franco 1 fl. 85 cr.

Editor și redactor răspundător:

Dr. *Victor Szmigelski*.